SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1784

av Filip Reinhag (S)

Vägprisprincip för färjetrafiken till och från Gotland

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa vägpriser för färjetrafiken till och från Gotland och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet är en grundläggande förutsättning för att Gotland ska kunna fungera och vara en fullt ut fungerande del av totalförsvaret. Till skillnad från invånare i övriga delar av landet är gotlänningar helt beroende av färjetrafiken för att kunna resa med bil till och från fastlandet. Färjan är därmed inte enbart ett transportmedel, utan en avgörande del av den gotländska infrastrukturen.

I dag innebär biljettpriserna för färjetrafiken en betydande kostnad för både privatpersoner och företag. Priserna för kunder för innevarande avtal har stigit betydligt mer än för andra, jämförbara, trafikslag. Sedan 2017 har priserna för en gotländsk passagerare stigit med 68% och för fordon med hela 83%. Enligt undersökningar som Region Gotland låtit utföra innebär priserna att drygt var tionde gotlänning inte har råd att lämna Gotland. I kommande avtal mellan 2027-2035 finns risken att priserna för ej folkbokförda kan fortsätta öka i en hög takt.

För gotlänningar som behöver resa till fastlandet för arbete, studier, sjukvård eller andra nödvändiga ärenden blir kostnaderna särskilt kännbara. Även näringslivet påverkas genom ökade transportkostnader för varor, tjänster och personal. Detta riskerar att försämra Gotlands konkurrenskraft och skapa ojämlika förutsättningar jämfört med företag och invånare på fastlandet.

En utgångspunkt bör vara att det ska vara möjligt att resa mellan Gotland och fastlandet till rimliga och förutsägbara kostnader såväl för gods som för fast boende och besökare. En modell med så kallade vägpriser, där färjeresan i högre grad prissätts utifrån principerna för vägtrafik på fastlandet, skulle kunna bidra till att minska den strukturella merkostnad som Gotlands ö-läge innebär.

Andra länder har infört motsvarande princip. Det finns ett flertal goda exempel från Danmark, Norge, Grekland och Skottland på hur staten inkluderat färjetrafiken inom ramen för det nationella transportsystemet och bidragit till att jämna ut förutsättningarna mellan olika landsändar.

Det finns därför anledning att utreda hur ett sådant system skulle kunna utformas, finansieras och genomföras också i Sverige. Utredningen bör bland annat undersöka möjligheten till mer likvärdiga transportkostnader för gotlänningar, förutsättningarna för särskilda villkor för bofasta samt hur näringslivets transportbehov kan tillgodoses. Även konsekvenserna för statens kostnader, klimatmålen, konkurrensen och färjetrafikens långsiktiga finansiering bör analyseras.

Det är viktigt att Gotland inte missgynnas på grund av sitt geografiska läge. Tillgängligheten till och från ön är en nationell angelägenhet och bör behandlas som en del av Sveriges sammanhängande transportsystem.

Regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppdrag att undersöka förutsättningarna för att införa vägpriser för färjetrafiken till och från Gotland, med målet att skapa mer likvärdiga och långsiktigt hållbara transportvillkor för Gotlands utveckling. En sådan princip skulle skapa mer likvärdiga villkor för Gotland att utvecklas.

Filip Reinhag (S)